

Beleidsnotitie

Afval en Grondstoffen 2023-2030

Herijking van de doelen voor het Afval- & Grondstoffenbeleid van de gemeente Sint-Michielsgestel

MijnGemeenteDichtbij – team IVR
Beleidsadviseur Afval en Grondstoffen - Koen Lemmens
Sint-Michielsgestel, mei 2023

Inhoudsopgave	blz.
1. Inleiding	3
2. Huidige Beleidskader en Doelstellingen	4
3. Resultaten	6
4. Nieuwe doelstellingen 2023-2030	7
5. Uitvoeringsprogramma afval 2023-2028	10

1 Inleiding

De gemeente is verantwoordelijk voor het inzamelen van huishoudelijk afval. Dat doen we bij alle inwoners. We willen daarbij het volgende bereiken:

- Minder restafval
- Meer gescheiden ingezamelde stromen

Aanleiding

Als eerste zijn dat de resultaten van de inzameling in 2022. Die laten een enorme verbetering zien ten opzichte van eerdere jaren. De doelstelling van minder dan 100 kilo restafval per inwoner per jaar is bijna behaald. Maar we zijn er nog niet.

Als tweede, de gemeentelijke doelstellingen voor het afvalbeleid zijn niet meer actueel. Het landelijke beleid is bijgesteld, en aangepast aan de nieuwe Europese richtlijnen. Hierbij verschuift de focus van minder restafval, naar meer gescheiden ingezamelde stromen, en meer hergebruik.

En ten slotte heeft de rekenkamercommissie in 2022 een rapport aangeboden over het afvalbeleid en de circulaire economie. De commissie adviseert om nieuwe doelen vast te stellen, en de communicatie naar de raad en inwoners te verbeteren. Het college heeft de aanbevelingen uit dit rapport ter harte genomen.

Daarom willen we in deze beleidsnotitie nieuwe doelstellingen tot aan 2030 vaststellen. En op hoofdlijnen de maatregelen die we willen treffen om die doelstellingen te behalen.

Beoogd doel beleidsnotitie

Met deze beleidsnotitie willen we nieuwe doelstellingen voor het afvalbeleid tot aan 2030 vaststellen. De nieuwe doelstellingen zijn SMART geformuleerd.

- Specifiek Wat willen bereiken?
- Meetbaar Hoe meten we dat?
- Acceptabel We zijn het eens over de doelen
- Realistisch Het is mogelijk om de doelen te halen
- Tijdgebonden Wanneer willen we de doelen halen, en de voortgang evalueren?

Kaders voor de uitvoering

In deze beleidsnotitie stellen we ook kaders voor de uitvoering voor de komende jaren. Wat zijn de punten waar we op inzetten om de doelen te behalen. Veel van deze besluiten zijn een bevoegdheid van het college, maar het is meer dan gewenst om de plannen op hoofdlijnen met de raad te delen.

2 Huidige beleidskader, doelstellingen en inzamelsysteem

Beleidskader

Europa

- Kaderrichtlijn afvalstoffen (KrA)

Landelijk

- Wet Milieubeheer
- Landelijk Afvalbeheer Plan 3 (LAP3) 2017-2029
- Programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) herzien 2022

In het landelijke beleid worden de Europese kaders en richtlijnen nader uitgewerkt. Daarnaast richt het zich op aanvullende en ondersteunende wet- en regelgeving voor beleid en uitvoering van de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen.

Gemeentelijk

- Manifest Energiek Afval (2016)
- Beleidsnotitie Afval- & Grondstoffen (2021)

In het gemeentelijk beleid stellen we doelen en benoemen kaders voor de inzameling. We geven vorm aan de uitvoering en voorwaarden in het gekoppelde uitvoeringsprogramma.

Doelstellingen huidige beleid

Met de huidige doelstellingen richten we ons op:

- Minder restafval
- Meer gescheiden ingezamelde stromen
- Een zo hoog mogelijk serviceniveau, tegen zo laag mogelijke kosten

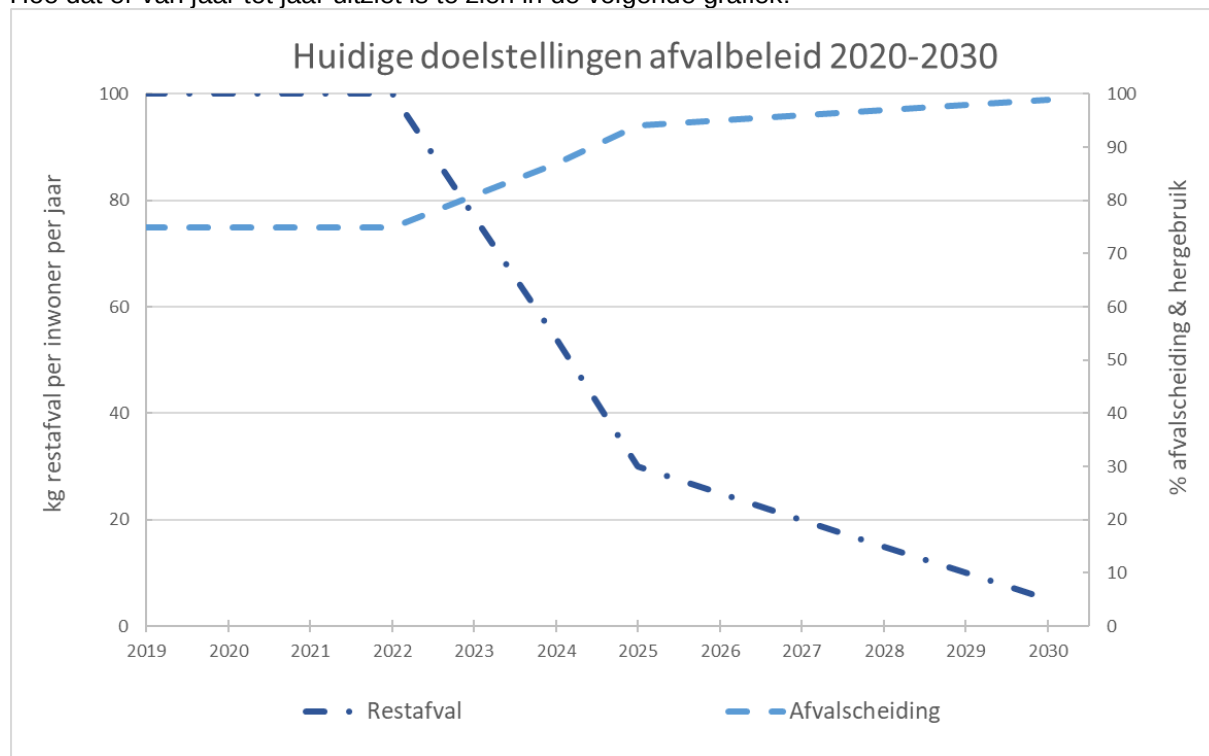
Doelstellingen resultaten inzameling

Wat we willen bereiken, en wanneer staat in de tabel hieronder:

	eenheid	2022	2025	2030
Minder restafval	kilogram per inwoner per jaar	100 kg	< 30 kg	< 5 kg
Meer afvalscheiding	% gescheiden ingezameld afval	> 75 %	> 90 %	> 99 %

Tabel 1: huidige doelstellingen afvalbeleid

Hoe dat er van jaar tot jaar uit ziet is te zien in de volgende grafiek:

Figuur 1: huidige doelstellingen afvalbeleid

Huidige inzamelsysteem

Om aan onze verplichting te voldoen, en het huishoudelijk afval in te zamelen bieden we onze inwoners de volgende service:

- Inzameling aan huis
 - GFT 1 x per 2 weken, plus 13 weken zomerinzameling
 - Oud-papier 1 x per maand
 - PMD 1 x per 2 weken
 - Restafval 1 x per 4 weken
 - Grof Restafval, Grof Tuin- & Snoeiafval en Apparaten op afroep 2 x per jaar
- Inzameling in de wijk
 - Glas, Textiel, Luiers & Incontinentiemateriaal
- Inzameling milieustraten (Schijndel, Berlicum, Sint-Michielsgestel)
 - Grof Afval, diverse stromen (alleen milieustraat Schijndel)
 - Grof Restafval (alleen milieustraat Schijndel)
 - Grof Tuin- & Snoeiafval
 - Frietvet & -olie, Luiers & Incontinentiemateriaal, Metalen, Oud-papier, PMD, Piepschuim, Vlakglas, Verpakkingsglas, Textiel

Huidige doelstellingen zijn ambitieus

De doelstellingen uit het Manifest Energiek Afval zijn ambitieus. Zo zou de hoeveelheid restafval in de komende drie jaar (2023-2025) met 74 kilo (ruim 70%) moeten afnemen. Maar het is de vraag of:

- a. de kwantitatieve doelstellingen voor restafval en afvalscheiding wel realistisch zijn, en
- b. of het voorgenomen tijdspad ernaartoe haalbaar is.

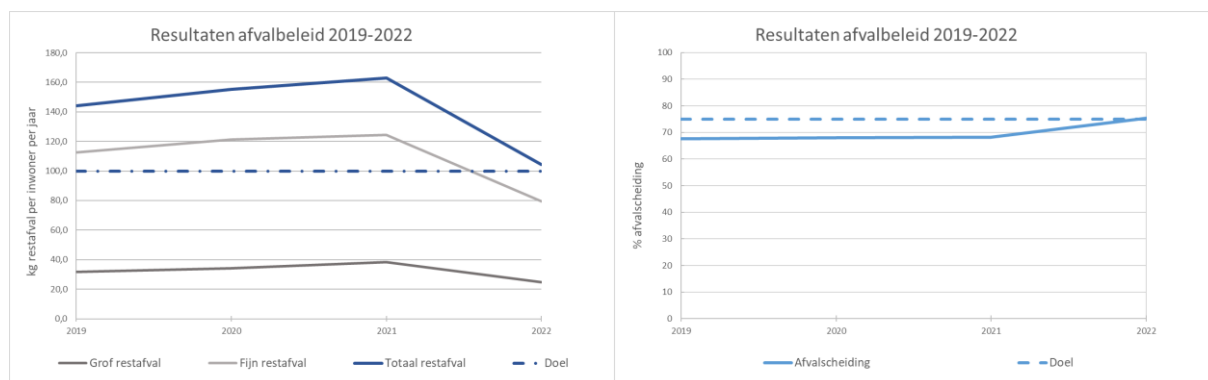
3 Resultaten 2019-2022

Hieronder presenteren we de resultaten van de afvalinzameling in de afgelopen jaren, en vergelijken deze met de doelen. Daarmee bieden we inzicht in waar we nu staan. De resultaten van de afvalinzameling 2019 t/m 2022 zijn als volgt:

	eenheid	doel	2019	2020	2021	2022
Minder restafval	kilogram per inwoner per jaar	100	144,2	155,4	163,0	104,2
Meer afvalscheiding	% gescheiden ingezameld afval	75	67,6	68,0	68,2	75,4

Tabel 2: doelen & resultaten afvalbeleid 2019-2022

Hoe dat er van jaar tot jaar uit ziet is te zien in de volgende grafieken:

Figuur 2: resultaten afvalbeleid 2019-2022

Doelstellingen voor 2022 bijna behaald

In totaal hebben we 104,2 kilogram restafval per inwoner ingezameld. Daarvan is 79,5 kilo fijn restafval (grijze minicontainers) en 24,7 kilo grof restafval (milieustraat). Daarmee hebben we doelstelling van minder dan 100 kilo bijna behaald. We hebben 75,4% van het afval gescheiden ingezameld, wat net iets beter is dan de doelstelling van 75%.

Analyse veranderingen resultaat

De daling van de hoeveelheid restafval komt vooral omdat we het minder vaak ophalen. De inwoners hebben nog maar 1 x per 4 weken de mogelijkheid om de grijze container aan te bieden. Dat was eerst 1 x per 2 weken. Die verandering heeft gezorgd voor een behoorlijke afname van de hoeveelheid restafval. Op de milieustraat is de hoeveelheid grof restafval ook fors gedaald. Dat komt door de aanpassing van de tarieven op de milieustraat in Schijndel.

De totale hoeveelheid afval is ook afgenomen. De effecten van de corona maatregelen, waardoor meer afval werd aangeboden, zijn voorbij. De economische situatie heeft ook invloed op de totale hoeveelheid afval. Door de stijgende prijzen voor levensonderhoud kopen mensen minder spullen, en danken hun oude spullen minder snel af. Hierdoor is het totale aanbod terug op het niveau van 2019.

Beoordeling doelstelling “Een zo hoog mogelijk serviceniveau, tegen zo laag mogelijke kosten” niet mogelijk

De doelstellingen zijn nooit concreet gemaakt of gekwantificeerd. We kunnen dan ook niet zeggen of de doelstellingen behaald zijn of niet.

4 Nieuwe doelstellingen 2023 - 2030

In 2022 zijn de doelstellingen bijna gehaald. De verwachting is dat de daling van de hoeveelheid restafval doorzet. Maar of de huidige doelstellingen voor de komende jaren realistisch en haalbaar zijn is de vraag. We willen voor de periode tot aan 2030 nieuwe, realistische doelen stellen.

Het Europese en landelijke beleid is in 2022 ook gewijzigd. De focus is verschoven van de hoeveelheid restafval naar de hoeveelheden en percentages gescheiden ingezameld en hergebruikt afval. Deze aanpassingen willen we graag opnemen in de doelstellingen van het afvalbeleid. Daarom willen we hiervoor nieuwe doelstellingen formuleren.

Nieuwe doelstellingen 2023-2030

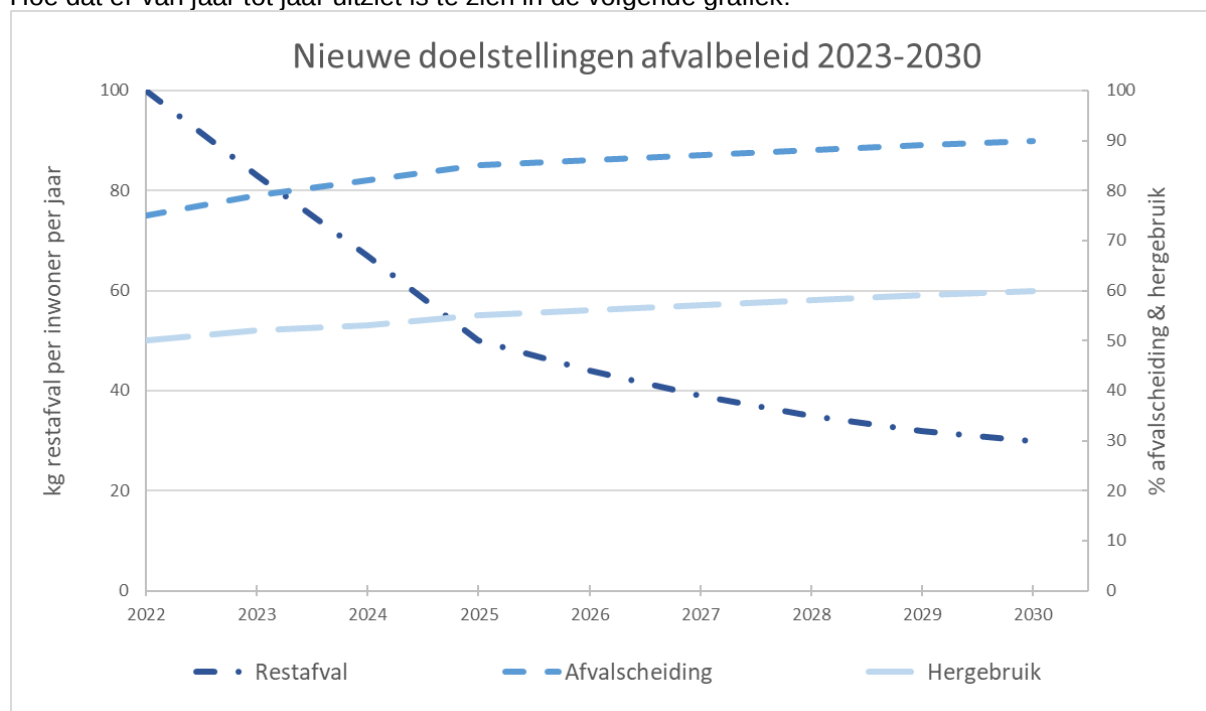
De nieuwe doelstellingen voor de periode 2023-2030 zijn:

	Eenheid	2022	2025	2030	2050*
Minder restafval	kilogram per inwoner per jaar	104,2 kg	< 50 kg	< 30 kg	0 kg
Meer afvalscheiding	% gescheiden ingezameld	75,4 %	> 85 %	> 90 %	100 %
Meer hergebruik	% hergebruik grondstoffen	-	> 55 %	> 60 %	100 %

Tabel 3: doelen afvalbeleid 2023-2030

2050* De doelen voor 2050 zijn overgenomen uit het landelijke beleid. Deze hebben we ter indicatie opgenomen. Hierbij melden we met nadruk dat het gaat om streefcijfers, die buiten de beleidsperiode van deze notitie vallen.

Hoe dat er van jaar tot jaar uit ziet is te zien in de volgende grafiek:

Figuur 3: nieuwe doelstellingen afvalbeleid

Jaarlijkse evaluatie beleid en uitvoering

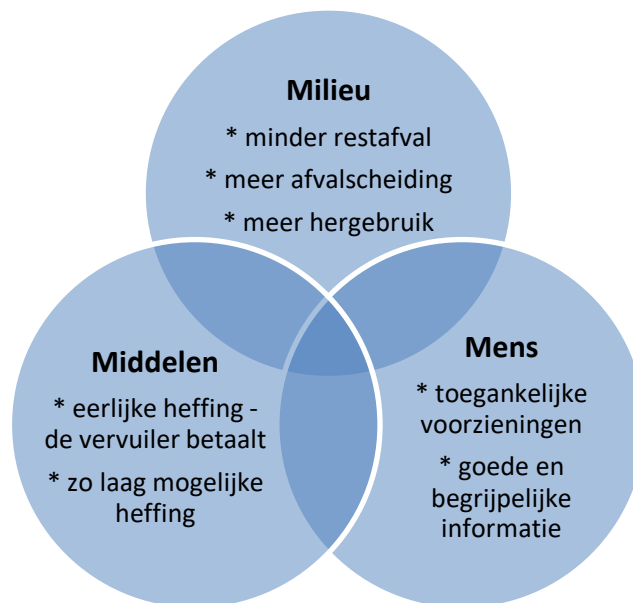
Het beleid en uitvoering gaan we jaarlijks evalueren. We kijken hierbij naar de effecten van het beleid en de aanpassingen op de behaalde resultaten. Dit toetsen we aan de doelstellingen. We maken een koppeling tussen de beleidscyclus en de P&C-cyclus. Dat betekent dat we elk jaar de mogelijkheid hebben om tussentijds bij te sturen op de uitvoering. Die koppeling ziet er als volgt uit:

Beleid	Resultaten	tussentijdse evaluatie	uitvoeringsprogramma
P&C	Jaarrekening	tussenrapportages	begroting/kadernota

Tabel 4: koppeling beleids- en P&C-cyclus

Bredere doelstellingen: Mens, Milieu, Middelen

Naast de gebruikelijke doelen, zoals minder restafval en meer gescheiden afval kijken we verder en breder. We willen meer hergebruik en recycling en een hoog serviceniveau bieden voor alle inwoners. Dat alles willen we doen tegen zo laag mogelijke kosten.

Figuur 4: bredere doelstellingen afvalbeleid 2023-2030

Milieu, we sluiten ons aan bij de landelijke doelstellingen

De landelijke verbreding naar meer, en betere afvalscheiding en meer hergebruik nemen we over. Maar we blijven ook doelen stellen voor de hoeveelheid restafval. Minder restafval per inwoner per jaar blijft de komende jaren nog steeds de belangrijkste doelstelling. Voor ons zijn de nieuwe doelen aanvullend op elkaar. Meer, en beter gescheiden ingezamelde afvalstromen zorgen automatisch voor een afname van de hoeveelheid restafval en andersom.

Nevendoelstelling

We werken aan een lagere milieubelasting door schonere, duurzamere inzameling en verwerking van het huishoudelijk afval. We kijken hierbij zowel naar de eigen belasting als die van leveranciers en opdrachtnemers.

Mens, we willen een goede service bieden aan iedereen, voor alle afvalstromen

Dat willen we bereiken met goede, geschikte en bereikbare voorzieningen:

- Toegankelijk voor mensen met een beperking
- Bij hoogbouw-/verzamellocaties en bij laagbouw
- Op strategische locaties in de wijk voor gescheiden afval
- Ook voor grof afval (milieustraten, ophalen aan huis)

Maar ook met goede, bereikbare en begrijpelijke informatie:

- Uitleg beleid & uitvoering: Wat, waarom en hoe?
- Toegankelijkheid van informatie voor mensen met een beperking, taalproblemen/-achterstand, en mindere digitale toegang/vaardigheden

Nevendoelstelling

We werken aan een sociaal beleid:

- Samen met alle inwoners en partners werken aan het bereiken van de doelen
- Stimuleren van zelfredzaamheid en ondersteuning vanuit sociale netwerk
- Ondersteuning van lokale initiatieven gericht op hergebruik en circulariteit
- Aandacht voor social return en inclusiviteit. We willen dat iedereen een gelijke kans krijgt en we vragen dit ook van onze leveranciers en opdrachtnemers

Middelen, we willen de afvalstoffenheffing eerlijk verdelen

We willen de kosten eerlijk heffen – de vervuiler betaalt. Het moet lonen om minder restafval en meer afval gescheiden aan te bieden:

- Voor iedereen, in hoogbouw en laagbouw woningen
- Regelingen voor mensen die niet mee kunnen doen (medische indicatie / beperkingen)
- Regelingen voor mensen met lage inkomens

We willen de afvalstoffenheffing zo laag mogelijk houden

Dat doen we door aandacht te hebben voor de kosten en baten van alle onderdelen van het beleid en de uitvoering.

- Optimaliseren van beleids- en P&C-cyclus
- Optimaliseren van contractbeheer en uitvoering inzameling

Maar dat betekent niet dat we niet investeren in nieuwe systemen voor inzameling van losse afvalstromen. Het uitgangspunt daarbij is dat alle aanpassingen in principe kostenneutraal of -voordelig dienen te zijn. Dat beoordelen we aan de hand van de totale kosten en baten over de hele looptijd/levensduur waarbij we als het nodig is een fictieve waarde toekennen aan Mens en Milieu.

Hoe gaan we dat meten?

Milieu, we werken aan een schonere, duurzamere inzameling en verwerking van het huishoudelijk afval, en een lagere milieubelasting.

Vanaf 2025 gebruiken we voor alle nieuwe werkzaamheden en aanbestedingen/opdrachten gunningscriteria gericht op het beperken van de uitstoot van CO2 en energiebesparing.

Mens, service en communicatie – tevreden inwoners

Dit gaan we meten in een nieuw in te voeren driejaarlijks tevredenheidsonderzoek. Het doel is een gemiddeld rapportcijfer van 7 of hoger. Het eerste onderzoek (nulmeting) zal plaatsvinden in 2024.

Middelen, hoogte afvalstoffenheffing – kosten zo laag mogelijk

We meten dit door te kijken naar de hoogte van de gemiddelde afvalstoffenheffing en die te vergelijken met beschikbare cijfers van gemeenten met vergelijkbare systemen, stedelijkheid en inwonersaantal.

Minder restafval vraagt mogelijk om heroverweging inzamelsysteem

Als de inwoners minder restafval aanbieden is het de vraag of de minicontainer de beste oplossing blijft. Het doel van 30 kilo per inwoner per jaar betekent 2 tot 3 aanbiedingen per jaar voor een huishouden. Daarvoor staat de grijze container heel het jaar in de tuin/schuur/berging. De inzamelaar moet wel elke 4 weken een volledige ronde rijden, met 20% aanbod van containers. Op dat moment is inzamelen van restafval met ondergrondse containers op buurtniveau aantrekkelijker:

• Milieu	Minder kilometers per kilo afval, lagere uitstoot
• Mens	Inwoners kunnen hun afval altijd aanbieden
• Mens	Geen grijze container in de tuin/schuur/berging
• Middelen	Inzameling is voordeliger
• Middelen	Vervuiler betaalt is van toepassing

Aangezien we werken aan minder dan 50 kilo restafval in 2025 komt dat moment al snel. Daarom willen we nu vast rekening houden met de mogelijkheid om de komende jaren te investeren in (de voorbereidingen voor) dit andere inzamelsysteem.

Ondersteunende inzameling gescheiden afval

Om de doelstellingen te behalen is de inzameling van gescheiden afval van vitaal belang. Dat doen we aan huis, maar ook in de wijken en bij de milieustraten. De komende jaren willen we de service aan de inwoners verhogen, en zo meer afval gescheiden inzamelen. Ook hierbij willen we nu vast rekening houden met toekomstige investeringen.

Gescheiden stromen aan huis

Ook voor de gescheiden stromen is aanpassen van het inzamelsysteem mogelijk interessant. Aan huis zit dat in vereenvoudiging van het containeraanbod: één (1) maat container per afvalstroom, en inzameling met minicontainers in plaats van zakken (PMD) of dozen/bundels met los afval (Oud-papier).

- GFTE minicontainer 140 liter 2-wekelijks
- PMD minicontainer 240 liter 2-wekelijks
- OPK minicontainer 240 liter 4-wekelijks

Textiel en kleding verdient extra aandacht

Veel afgedankt textiel verdwijnt in het restafval. In de komende jaren willen we meer aandacht voor de inzameling van textiel. Zowel aan huis, als via de containers in de wijken. Hierbij werken we samen met onze inzamelaar, het Goed. We volgen de ontwikkelingen bij het tot stand komen van de Uitvoeringregeling voor de Producentenverantwoordelijkheid (UPV) voor textiel en kleding.

Gescheiden stromen in de wijken

Een goed resultaat hangt ook af van de aanvullende inzameling van afvalstromen op wijkniveau, Glazen verpakkingen, Textiel en Luiers/Incontinentiemateriaal. Daarom gaan we de aanwezige voorzieningen (soort containers, aantal, locatie) en de inzameling zelf beoordelen, en optimaliseren.

Toekomst van de milieustraat

Voor een goede inzameling zijn goede brengvoorzieningen voor Grof afval en andere gescheiden stromen noodzakelijk. Dus ook de milieustraten. De huidige voorzieningen voldoen nog, en de komende jaren kunnen onze inwoners nog in Schijndel terecht. Maar we willen tijdig de mogelijkheden verkennen, veranderingen in dit systeem zijn niet eenvoudig, en kennen een lange doorlooptijd.

Ondersteunen van lokale initiatieven gericht op hergebruik en circulariteit

Denk hierbij aan de inzamel initiatieven voor het Goede doel, lokale kringloopstichtingen, voedsel-/kleding/spullenbank, Repair Café, weggeefwinkels en dergelijke. We onderzoeken de mogelijkheden om deze initiatieven te ondersteunen.

5 Uitvoeringsprogramma afval 2023-2028

Om de nieuwe doelstellingen te realiseren moeten we de uitvoering aanpassen. Wat we aanpassen en wanneer staat in het volgende overzicht:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Optimalisatie communicatie	X	X	X	X	X	X
Opschoonactie registratie minicontainers	X					
<i>actueel en volledig bestand met adressen en containers (soort, maat, aantal, chipnummer)</i>						
Nieuw inzamelsysteem hoogbouw-/verzamellocaties						
<i>gescheiden inzamelen GFTE</i>		X				
<i>ondergronds inzamelen PMD en restafval</i>		X	X			
<i>ondergronds inzamelen oud-papier</i>			X			
<i>voorbereiding & inkooptraject</i>	X	X				
<i>procedurebesluit plaatsen onder- en bovengrondse verzamelcontainers</i>		X				
<i>locatiebesluit onder- en bovengrondse verzamelcontainers hoogbouw-/verzamellocaties</i>		X				
Optimalisatie inzamelen wijkniveau Glas, Textiel, Luiers/INCO						
<i>optimalisatie aantallen en locaties containers</i>		X				
<i>voorbereiding & inkooptraject containers</i>		X	X			
<i>locatiebesluit onder- en bovengrondse verzamelcontainers Glas, Textiel, Luiers/INCO</i>			X			
<i>100% ondergronds inzamelen verpakkingsglas</i>			X			
<i>wijziging naar 2 fracties inzamelen verpakkingsglas</i>			X			
<i>voorbereiding & inkooptraject inzamelen en verwerken Luiers/INCO</i>		X				
<i>duurzame verwerking Luiers/INCO</i>			X	X		
Nieuw inzamelsysteem laagbouw						
<i>stopzetten zomerinzameling GFTE</i>	X					
<i>ondergronds inzamelen restafval</i>			X			
<i>voorbereiding & inkooptraject</i>	X	X				
<i>locatiebesluit ondergrondse verzamelcontainers laagbouw</i>		X				
<i>nieuwe minicontainer voor GFTE</i>			X			
<i>voorbereiding & inkooptraject</i>		X				
<i>nieuwe minicontainer voor oud-papier</i>						X
<i>voorbereiding & inkooptraject</i>					X	
Ondersteuning lokale initiatieven						
<i>zwerfafval: ZAP-pers en Landelijke Opschoondag</i>	X	X	X	X	X	X
<i>uitvoeringsregeling voor bredere samenwerking met initiatieven gericht op hergebruik en circulariteit</i>		X				
<i>uitvoeringsregeling voor acceptatie en tegemoetkoming afvalaanbod overige initiatieven</i>		X				
Uitbreiding milieustraat Sint-Michielsgestel						
<i>verkenning ruimtelijke mogelijkheden</i>	X	X				
Verkenning mogelijke intensivering samenwerking met inzameldienst gemeente Boxtel	X	X				
Opstellen beleid Gladheidsbestrijding	X	X				